

Kainoms siekiant vis naujas aukštumas, Lietuvos gyventojai laukia valdančiųjų pagalbos. Finansų ministrė, pradžioje kategoriškai tvirtinusi, kad PVM tarifų mažinimas Vyriausybėje net nesvarstomas, kiek pakeitė toną, žadėdama jau artimiausiu metu pateikti siūlymus dėl energetikos išteklių kainų mažinimo. Neva Lietuvos iniciatyvas dar reikia derinti su Europos Komisija (EK). Tačiau tai tik laiko vilkinimas, nes EK šalims narėms yra pateikusi komunikatą, suteikianti galimybę šalims taikyti ir remti laikino energijos kainų kilimo poveikio mažinimo priemones.

Su „valstiečių“ frakcijos nariais sausį pateikėme įstatymo pataisą, leidžiančią buitiniams vartotojams taikyti lengvatinį 9 proc. PVM tarifą elektros energijai. Lietuva būtų ne vienintelė šalis, tiesianti pagalbos ranką savo piliečiams ir siekianti sumažinti išaugusių elektros energijos kainų poveikį. Jei valdantiejiems trūksta idėjų, jų galima pasisemti iš kitų Europos Sąjungos šalių.

Štai Airija visiems elektros vartotojams 2022 m. išmokės vienkartinę 100 eurų išmoką. Belgija labiausiai pažeidžiamiems gyventojams išduoda 80 eurų vertės energijos čekius, kurie bus atskaitomi iš jų sąskaitų už energiją. Taip pat įsteigė Dujų ir elektros fondą, skirtą paremti namų ūkiams, kurie negali pretenduoti į socialinius tarifus. Be to, Belgijos Vyriausybė uždraudė daryti vienašališkus pokyčius energijos tiekimo sutartyse.

Čekija nuo 2021 m. pab. elektrai ir dujoms nebetaiko PVM, teikia paramą namų ūkiams ir verslui, reikšmingai paveiktiems energijos kainų. Mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurių energijos sąskaitos padidėjo daugiau nei 100 proc., siūloma valstybės remiama garantija su nulinėmis palūkanomis. Estija kompensuos 80 proc. energijos kainos, kuri viršija 120 eurų/MWh už elektrą, 49 eurus/MWh už dujas ir 78 eurus/MWh už centrinį šildymą. Priemonė galios iki 2022 m. gegužės mėn.

Latvija iki mažiausiai 2022 m. pab. pažeidžiamų vartotojų elektros sąskaitas sumažina 15 eurų/mėn. mažas pajamas gaunantiems, neįgaliu vaiku besirūpinantiems, I neįgalumo grupę turintiems asmenims. 20 eurų/mėn. sumažina šeimoms, turinčioms 3 ir daugiau vaikų.

Lenkija iki balandžio 30 d. pažeidžiamiems asmenims skiria energijos išmoką: vienam gyvenančiam asmeniui – 12,09 zlotų/mėn., nuo 2 iki 4 asm. – 16,79 zlotų/mėn., nuo 5 asm. – 20,15 zlotų/mėn. Taip pat išplėsta asmenų grupę, turinti teisę gauti išmokas pagal pajamų kriterijų, neviršijantį 1563 zlotų vieno asmens namų ūkiui ir 1115 zlotų/asmeniui kelių asmenų namų ūkiams. Išmoka bus skiriama 6 mėn. laikotarpiui. Vyriausybė 2022–2031 metų laikotarpiui planuoja pažeidžiamų vartotojų paramai skirti vis didėjančias sumas – nuo 1,5

mlrd. zlotų iki 1,7 mlrd. zlotų. Taikomi ir nefinansiniai paramos mechanizmai (mokėjimų už energiją išskaidymas, atidėjimas ir kt.).

Nyderlandai skyrė 2,7 mlrd. eurų kompensacijos namų ūkiams ir 0,5 mlrd. verslui. Taip pat bus remiami pažeidžiami namų ūkiai, gaunantys dideles energijos sąskaitas ir/arba skirs paramą prastai apšiltintų namų apšiltinimo gerinančioms priemonėms. Norvegija 2022 m. elektros energijos mokesčio tarifą mažina 47 proc. žiemos mėnesiais ir 9 proc. kitais mėnesiais. Taip pat padengs 80 proc. elektros sąskaitų, viršijančių 0,70 kronų/kWh. Vokietija pažeidžiamiems namų ūkiams visiškai padengs šildymo sąskaitas. Vyriausybė imsis priemonių prieš energijos tiekėjus, kurie mėgina pasinaudoti sutarčių pabaiga, konkurentų bankrotais arba žmonėmis, keičiančiais savo būstą.

Lietuvoje PVM lengvata jau taikoma šildymui, todėl elektros energijos kainų mažinimas gyventojams būtų ženkli pagalba. Ir į ją valdantieji reikia žiūrėti ne kaip iš aruodo išsiurbiamus pinigus, o kaip į įsipareigojimą apsaugoti savo piliečius nuo akivaizdaus skurdinimo. Todėl sprendimų reikia čia ir dabar.

